

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра іноземних мов

Інститут вищої освіти НАПН України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Донбаський державний педагогічний університет
Українська асоціація когнітивної лінгвістики і поетики
Всеукраїнська асоціація з мовного тестування та оцінювання

ЯКІСНА МОВНА ОСВІТА
У СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ:
ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали I Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 листопада 2017 року)*

Суми
Сумський державний університет
2017

числительное *two*, которое присоединяется к определяемому слову посредством союза *or*: *A shower or two will linger in the south tonight (November 8). Showers and a thunderstorm or two will occur in Mississippi and western Tennessee today (November 2).*

Для выражения числовой предположительности в ГСП используются сопряженные числительные, образующие своего рода количественные границы: *Wind northwest 15-30 knots with gusts to 40 knots today; northwest 10-20 knots tonight and tomorrow (March 15).* Для выражения вероятности прогноза в ГСП используется информация о двух альтернативных погодных явлениях, соединенных с помощью союза *or*, ср.: *Very windy tomorrow; a shower of rain or wet snow (March 13).* Модальные глаголы и слова в ГСП указывают на вероятность, предположительность, возможность, тем самым выражая неуверенность, а в нашем случае и приблизительность прогнозы погоды, например: *Warm; maybe a thunderstorm (May 2). Low clouds could spoil the day (October 8).*

Точность в текстах информационного жанра определяется их назначением. Возникновение аппроксимации в ГСП вызвано спецификой процесса прогнозирования погоды на ближайшее/отдаленное будущее.

Метеорологи стремятся к точности, которая определяет квалификацию прогнозиста, однако нестабильность и изменчивость погоды иногда затрудняет ее верное предсказание.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ ИЛЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРИАЛА

1. "The Washington Times", 1998.

Коньок О.П., Шевцова А.В.
Сумський державний університет

НАВЧАННЯ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ІНЖЕНЕРНОГО ПРОФІЛЮ

Опанування будь-якої професії передбачає засвоєння певної суми загальних і спеціальних знань, оволодіння основними способами розв'язання професійних завдань, тобто оволодіння мовою професійного спілкування. Під мовою професійного спілкування зазвичай розуміють функціональний різновид мови, яким послуговуються представники певної галузі виробництва, професії,

роду занять. Процес навчання студентів-іноземців мови професійного спілкування має прагматичну спрямованість, а також сприяє формуванню в інофонів мовної та комунікативної компетенції, яка дозволила б їм використовувати українську мову на практиці.

Мовна компетенція, як правило, охоплює професійно-комунікативні уміння особистості спілкуватися в типових умовах професійної діяльності, володіння потенціалом професійного дискурсу, уміння відтворювати навчально-наукові, технічні, спеціальні тексти, здатність вирішувати комунікативні завдання в складних ситуаціях професійного спілкування [1, 218].

Комунікативна компетенція розглядається як здатність спілкуватися з метою обміну інформацією, користуватися мовою залежно від професійної ситуації та професійних намірів. У результаті учні повинні реалізовувати комунікативний вибір адекватно завданням і умовам спілкування, зокрема забезпечувати зв'язність і цілісність висловлювання, наводити аргументи, висловлювати свою думку, використовуючи різноманітні мовленнєві моделі [2, 61].

Навчання іноземних студентів мови професійного спілкування відбувається поступово, починаючи з етапу довузівської підготовки, і триває на заняттях з української мови як іноземної на першому і старших курсах.

Так, студентам-іноземцям підготовчого відділення (ПВ) у межах вивчення наукового стилю мовлення пропонуються завдання, спрямовані на розуміння особливостей мови їхньої майбутньої спеціальності. При цьому увага переважно надається розвитку умінь і навичок писемного мовлення.

У навчанні мови професійного спілкування на ПВ комунікативний метод зазвичай реалізується у вправах, що охоплюють дотекстові, притекстові та післятекстові завдання.

Розглянемо систему завдань першого (дотекстового) етапу до теми «Інформатика як наука». Робота починається з прослуховування іноземними студентами мікротексту, після чого вони повинні відповісти на запитання:

- *Коли виникла інформатика?*
- *Що вивчає інформатика?*
- *З яких частин складається інформатика?*
- *З якими науками пов'язана інформатика?*

Надалі виконуються завдання, що сприяють усуненню лексичних та граматичних труднощів, які забезпечують повноту й

точність розуміння студентами-іноземцями тексту професійного спрямування.

На початковому етапі навчання студентам-іноземцям пропонуються завдання на багаторазове повторення слів, словосполучень, речень, такі як:

Завдання 1. Слухайте, повторюйте за викладачем слова, словосполучення, речення:

1. *Наука, розвиток науки; роль, важлива роль, відіграє важливу роль. У розвитку науки важливу роль відіграє інформатика.*

2. *Інформація, перетворення інформації, наука про перетворення інформації. Інформатика – це наука про перетворення інформації...*

Дотекстові завдання наведеного типу має підготувати майбутніх інженерів до сприйняття текстової інформації.

При виконанні дотекстових завдань звертається увага на лексичну сполучуваність і синтагматичні зв'язки слів у реченнях. Доцільно провести роботу з підбору як синонімічних та антонімічних лексем. Наприклад:

Завдання 2. Підберіть слова, близькі за змістом.

Розвиток, дія, необхідно, містить, переробляти.

Пропонуються слова для заміни: *еволюція, операція, слід, складається з, змінювати.*

Завдання 3. Підберіть слова, протилежні за змістом.

Внутрішній, надсилати, конкретний, спочатку, простий.

Слова для заміни: *зовнішній, отримувати, абстрактний, потім, складний.*

Сприйняттю тексту за професійним спрямуванням сприяє дотекстове завдання на розуміння термінологічної лексики, яка потребує умінь зіставляти власне термін та його визначення:

Завдання 4. Які терміни пояснюють дані визначення?

1. *Наука, яка вивчає прийоми створення, зберігання, обробки і передачі інформації.*

2. *Процес створення програм, що використовуються при роботі з комп'ютером.*

3. *Опис процесів обробки інформації.*

4. *Певна кількість кроків, які необхідно виконувати в точній послідовності.*

Для перевірки засвоєння інформації учнем пропонується підказка у вигляді термінів: *інформатика, програмування, програма, алгоритм.*

Важливу роль відіграють також граматичні завдання, покликані закріпити знання з граматики та сформувати навички вживання граматичних одиниць у мовленні. Це такі завдання, як:

Завдання 5. Утворіть правильні граматичні форми від слів, поданих у дужках. Запишіть словосполучення.

(Сучасний) наука, (обчислювальний) техніка, (технічний) засоби, (точний) послідовність, (великий) роль...

Завдання 6. Вставте замість крапок потрібні за змістом слова.

Інформатики вивчає ... засоби.

Інженер склав цікаву ... для комп'ютера.

Мій друг вивчає комп'ютери, тому що він хоче бути

... – це процес створення ... для комп'ютера.

*програма,
програміст,
програмний,
програмування*

Дотекстова робота спрямована на те, щоб розвинути в студентів-іноземців інтерес до читання тексту за професійним спрямуванням.

Після того як лексико-граматичні труднощі усунуті, переходять до наступного етапу – притекстових завдань. Студенти-іноземці, виконуючи притекстові завдання, отримують цільову установку на аналіз структури тексту. Так, пропонується прочитати текст «Інформатика як наука», простеживши, як розвиваються його підтеми:

– визначення інформації;

– предмет інформатики;

– програма і алгоритм як засоби обробки інформації.

Післятекстові завдання контролюють розуміння прочитаного тексту, готують до відтворення текстового матеріалу у вигляді різних типів монологічних висловлювань або виконання письмових робіт (складання плану, конспекту тексту).

Післятекстові вправи, спрямовані на перевірку розуміння змісту тексту, побудовані за принципом переходу від репродуктивного відтворення до самостійного продукування тексту. Так, спочатку студентам пропонується прочитати речення, вставити необхідні за змістом дієслова. Наприклад:

1. Інформатика ... велику роль у житті суспільства.

2. Інформатики відповідає на питання, як ... і ... інформацію.

Далі йдуть завдання, що дозволяють визначити рівень розуміння прочитаного: *допишіть речення, використовуючи інформацію тексту; знайдіть помилкові висловлювання; відповідайте на запитання.*

Мовленнєві навички формуються в результаті виконання завдань, у яких пропонується поділити текст на смислові частини, визначити головну інформацію абзацу, скласти план і переказати текст за планом.

Отже, навчання іноземних студентів мови професійного спілкування здійснюється поетапно, цілеспрямовано, а також покликане сформувати в них практичні навички використання мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дроздова І. П. Професійний дискурс і мовна особистість студента ВНЗ нефілологічного профілю / І. П. Дроздова // Вісник Львівського університету. – 2010. – Вип. 50. – С. 212–221. – (Сер. : філол.)
2. Доброжанская В. В. Инновационные технологии при обучении профессиональному общению иностранных студентов / В. В. Доброжанская, С. М. Киршо // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. праць. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Вип. 35. – С. 60–64.
3. Учебные материалы по развитию профессиональной речи для студентов-иностранцев подготовительного отделения (технический профиль) / сост. : О. П. Конек, А. В. Шевцова, И. М. Шевченко. – Сумы : Изд-во СумГУ, 2008. – Ч. 1. – 72 с.

Костюк С. С.

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ – ОСНОВА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Система навчання іноземних громадян розглядається як один із показників ефективної інтеграції країни у світове співтовариство та основа сприяння виходу держави на міжнародний ринок освітніх послуг. Українська мова для студентів-іноземців є не тільки засобом усебічного розвитку у особистісному та професійному становленні, а й засобом формування вмінь міжкультурної комунікації. Відповідно, процес навчання української мови як